

ALBERT EINSTEIN - DAHİLER DE İNSANDIR

İzafiyet teorisi, fotoelektrik etkisi ve madde enerji dengesi, 20. yüzyılın dahisi Einstein'ın buluşlarıdır. Adını herkesin bildiği tek bilim adamı odur.

Einstein'ın Yaşamı

Albert Einstein, Almanya'da 1879'da Yahudi bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Dokuz yaşına kadar konuşma sorunu yaşadı, az ve yavaş konuşurdu. Beş yaşında gördüğü pusula onu etkiledi ve meraklı bir insan yaptı. Küçük aletler yapmayı ve matematiği severdi. On yaşında okuduğu Öklid'in geometri kitabı, matematik sevgisini artırdı. Babası, doğru akım elektrik hattı yedek parçası satardı. Almanya'da alternatif akım tercih edilince iflas etti ve İtalya'ya taşındı. Einstein okul nedeniyle Almanya'da kaldı ama hocalara kızıp 1895'te okulu terk etti. İtalya'da ilk bilimsel eserini yazdı. İsviçre'de üniversite giriş sınavını kazanamayınca lisede derslere devam etti. Pansiyoner olarak kaldığı evin kızı Marie'ye aşık oldu. Einstein, 1896'da üniversitenin fizik-matematik bölümüne kabul edildi. Sınıftaki Sırp asıllı Mileva'ya aşık olunca Marie'yi terk etti. Şoka giren Marie, psikoloji kliniğine yattı. Einstein 1900'de mezun oldu ama kız arkadaşı Mileva olamadı. Mileva, 1902'de Einstein'a bir bebekleri olacağını söyledi. Einstein ve ailesi evlilik öncesinde bebeği istemedi. Mileva, kendi ailesinin yanına gidip doğum yaptı ve bebeği orada bıraktı. Bebeğin öldüğü veya evlatlık verildiği sanılıyor. Einstein, Patent Dairesi'nde iş bulunca evlendiler, iki oğulları oldu ve Einstein 1905'te doktora derecesini aldı. Aynı yıl en önemli 4 makalesini yayınladınca, 1905'e "Einstein'ın Mucizevi Yılı" denildi. Genç yaşta, 1908'de, Bern Üniversitesi'nde öğretim üyesi oldu sonra Zürih Üniversitesi'ne doçent olarak atandı. Profesör unvanını 1911'de aldı ve aynı yıl güneşin çekim gücünün yıldızların ışığını bükeceğini hesapladı. Bunun doğruluğu, 1919'daki güneş tutulması sırasında kanıtlandı. The Times gazetesi bu haberi "Bilimde Devrim-Evrenin Yeni Teorisi..." diye verdi. Einstein, "Fotoelektrik Etkisi"ni keşfettiği için 1921'de Nobel Fizik Ödülü aldı.

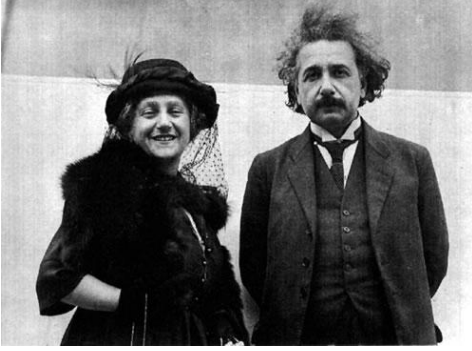
Einstein'ın çocukluğu

**Einstein'ın ilk eşi Mileva,
oğulları Eduard ve Hans ile**

Einstein'ın Eş ve Çocukları ile İlişkileri

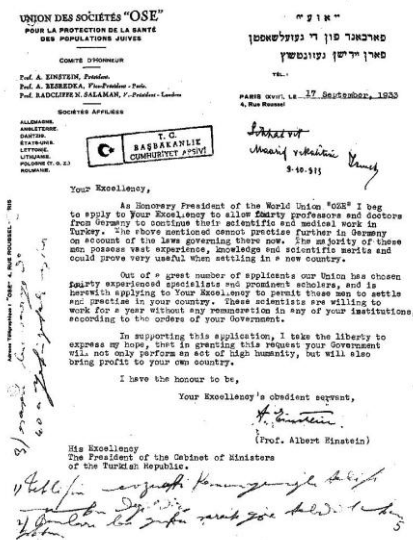
Einstein, çocuklarını yalnız bıraktığı ve eşlerine sadık kalmadığı için eleştirilir. İlk eşi Mileva'nın yaşamını mahvettiği de söylenir. İlk yıllarda eşi Mileva ve iki oğluyla huzurlu yaşadı. Einstein'ın kadınlara karşı zaafı, bu mutluluğu bozdu. Teyzesinin kızı Elsa ile gönül ilişkisi vardı. Eşi istemediği halde 1914'te Elsa'nın yaşadığı Almanya'ya taşındılar. Sorunlar artınca Einstein, evliliğin devamı için bir anlaşma hazırladı. Einstein'ın; 1) Elbiselerim ve odam temiz olacak 2) Üç öğün yemek odama gelecek 3) Masamı yalnız ben kullanacağım 4) Sus dediğimde susacaksın 5) Sorularına hemen cevap vereceksin vb. koşullarını eşi kabul etti. Ancak geçimsizlik artınca, Mileva iki oğluyla İsviçre'ye döndü. Einstein, Elsa ile birlikte yaşıyordu ve 1916'da eşine boşanmayı önerdi. Mileva, üzüntüden hastanelik olunca kız kardeşi çocuklara bakmaya başladı. Bir süre sonra kız kardeşi de psikiyatri kliniğine yattı. Mileva 1919'da, anlaşarak boşanmaya razı oldu. Einstein'a Nobel ödülü verileceği kesin gibiydi. Mileva boşanırsa, Einstein ödülü kazanınca parayı ona vermeyi kabul etti. Eşinden 1919'da boşanan Einstein, Elsa ile evlendi. İlk eşi, küçük oğullarının şizofreni sorunu ve boşanma nedeniyle depresyona girip felç oldu ve 1948'de öldü. Şizofreni tedavisi gören küçük oğlu Eduard, 1965'te hastanede öldü. Büyük oğlu Hans, terk edildikleri için babasına çok kırgındı. Einstein, para göndermek dışında onlarla ilgilenmedi. Hans yıllar sonra ABD'de öğretim üyesi oldu. Einstein ikinci eşiyile ABD'ye yerleşti ama onu da aldattı. Elsa, kalp ve böbrek sorunları nedeniyle 1936'da öldü.

Einstein ve ikinci eşi Elsa

Einstein'in Nobel Ödülünden Sonraki Yaşamı

Einstein, 1921'de New York, Londra, Singapur, Seylan ve Japonya'da binlerce kişiye konferanslar verdi, devlet başkanlarıyla tanıştı. Filistin'i ziyareti sırasında İngiliz Genel Valisi onu top atışları ile karşıladı. Einstein, kısa sürede adı en çok bilinen insanlar arasına girdi. Yolda onu çevirip izafiyet teorisini tartışmak isteyenlere "Beni Einstein'a benzetirler ama değilim" demeye başladı. ABD'de, 1933'te ders verdiği dönemde Hitler'in Yahudi öğretim üyelerini işten attığını öğrendi. Einstein, ölüm listesindeydi ve başına 5000 dolar ödül konulmuştu. Bir Alman dergisi onun için "Henüz asılmadı" diye yazdı. Yahudiler'in yazdığı kitaplar yakılınca, Einstein ve bazı Yahudi bilim adamları ABD'ye iltica etti. Bu bilim adamları, ABD'nin atom bombası ve uzay projelerinin başarılı olmasına büyük katkı yaptı. Einstein, Yahudi profesörler için Türk hükümetine 1933'te mektup yazıp onlara iş istedi. Atatürk'ün işe aldığı Yahudiler, modern üniversite sisteminin temelini attı.

Einstein'in Türk Hükümeti'ne yazdığı mektup (1933)

Atom Bombası ve Sonrası

Hitler ve Mussolini'den kaçan bilim adamları, Hitler'in atom bombası yapmasından korkuyordu. Fermi ve Einstein'ın eski öğrencisi Szilard ABD Başkanı'na bunu bildirmeye karar verdi. Roosevelt'e hitaben hazırlanan mektubu Einstein imzaladı. Roosevelt'in desteğiyle yapılan atom bombası 1945'te Japonya'ya atıldı. Einstein, ölümlere çok üzüldü ve kimyacı Pauling'e "En büyük hatam o mektubu imzalamaktı" dedi. İsrail Cumhurbaşkanı Weizmann 1952'de ölünce, başbakan Einstein'a cumhurbaşkanlığı önerdi ama o kabul etmedi. Einstein bir iç kanama nedeniyle, 17 Nisan 1955'te öldü.

Einstein gibi bilimde mükemmele ulaşan dahilerin özel yaşamı mükemmel olmayabilir. Dahiler de insandır, özel yaşamlarının sıradan insanlar gibi olması çok oğaldır.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü